

U S N E S E N Í

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Marie Turkové a soudců JUDr. Dagmar Nygrínové a JUDr. Petra Průchy v právní věci žalobkyně: **L. Ž.**, zast. Ing. Markem Piechem, daňovým poradcem, se sídlem Punktum, spol. s r. o., Otická 758/19, Opava - Předměstí, proti žalovanému: **Finanční ředitelství v Hradci Králové**, se sídlem Horova 17, Hradec Králové, v řízení o kasační stížnosti žalovaného proti rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 19. 2. 2008, č. j. 30 Ca 4/2007 - 51, vedeném u Nejvyššího správního soudu pod sp. zn. 9 Afs 36/2008, o návrhu na vyloučení soudkyně JUDr. Barbary Pořízkové z projednávání a rozhodování této věci,

t a k t o :

Soudkyně Nejvyššího správního soudu JUDr. Barbara Pořízková **n e n í v y l o u č e n a** z projednávání a rozhodování věci vedené u Nejvyššího správního soudu pod sp. zn. 9 Afs 36/2008.

O d ů v o d n ě n í :

Rozsudkem ze dne 19. 2. 2008, č. j. 30 Ca 4/2007 - 51, Krajský soud v Hradci Králové zrušil rozhodnutí žalovaného ze dne 2. 11. 2006, č. j. 5512/06-1300-601383, a rozhodnutí Finančního úřadu v Ústí nad Orlicí ze dne 12. 12. 2005, č. j. 98237/05/273910/5424, č. j. 98240/05/273910/5424, a č. j. 98243/05/273910/5424, a věc vrátil žalovanému k dalšímu řízení. Soud současně uložil žalovanému povinnost nahradit žalobkyni náklady řízení ve výši 10 568 Kč do osmi dnů od právní moci rozsudku.

Proti tomuto rozsudku podal žalovaný kasační stížnost; věc byla poté předložena Nejvyššímu správnímu soudu k rozhodnutí o této kasační stížnosti a přidělena devátému senátu tohoto soudu.

Uvedený senát přípisem ze dne 22. 4. 2008, č. j. 9 Afs 36/2008 - 85, zaslal účastníkům řízení poučení o složení senátu, s tím, že danou věc bude podle rozvrhu práce rozhodovat devátý senát Nejvyššího správního soudu ve složení: JUDr. Radan Malík, Mgr. Daniela Zemanová a JUDr. Barbara Pořízková. Současně soud účastníky řízení poučil o tom, že mají-li za to, že někteří ze jmenovaných soudců Nejvyššího správního soudu jsou z projednávání věci vyloučení pro svůj poměr k věci, k účastníkům nebo k jejich zástupcům (§ 8 odst. 1 zákona č. 150/2002, soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů, dále jen

„s. ř. s.“), mohou namítnout jejich podjatost v propadné lhůtě jednoho týdne od doručení tohoto vyrozumění. O takové námitce rozhodne jiný senát.

Na uvedené poučení reagoval zástupce žalobkyně podáním ze dne 5. 5. 2008, ve kterém namítl podjatost soudkyně JUDr. Barbary Pořízkové. Konstatoval, že jejich osobní přátelský vztah vznikl v době, kdy ještě nebyla soudkyní Nejvyššího správního soudu. Jejich vztah není nijak intenzivní a zástupce žalobkyně si nemyslí, že by mohl nějak ovlivnit rozhodování JUDr. Pořízkové v této věci. Zdůraznil, že nechce, aby jeho klientka utrpěla jakoukoli újmu a aby žalovaný zpochybňoval rozhodnutí devátého senátu Nejvyššího správního soudu kvůli jeho přátelskému vztahu s JUDr. Pořízkovou. Zástupce žalobkyně uvedl, že námitka neplyne z účasti na věci, ani ze vztahu k jeho klientce, kterou JUDr. Pořízková nezná, a doplnil, že výsledek rozhodnutí v této věci je do značné míry předurčen rozhodnutím rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ve věci sp. zn. 1 Afs 39/2006. Ve vztahu k ostatním členům devátého senátu, soudcům osmého senátu a dalším soudním osobám nejsou žalobkyni, ani jejímu zástupci známy žádné skutečnosti, jež by bránily řádnému projednání věci a rozhodnutí, další námitky proto nevznáší.

Soudkyně JUDr. Barbara Pořízková ve svém vyjádření k námitce podjatosti uvedla, že zástupce žalobkyně osobně zná z doby, kdy pracovala na Finančním ředitelství v Brně, a to díky své lektorské činnosti. Neudrhuje s ním však žádné osobní kontakty a v posledních devíti letech se s ním setkala zhruba třikrát na konferenci s daňovou tematikou. Jejich vztah proto nelze označit za přátelský. JUDr. Pořízková uzavřela, že nemá žádný poměr k věci, k účastníkům či jejich zástupcům, necítí se být podjatá a podle jejího názoru není dán žádný důvod pro vyloučení její osoby z projednání a rozhodnutí ve věci.

Předsedkyně devátého senátu poté věc podle § 8 odst. 3 s. ř. s. předložila předsedovi soudu k určení senátu, který o námitce rozhodne. Věc byla přidělena čtvrtému senátu Nejvyššího správního soudu.

Podle § 8 odst. 1 s. ř. s. jsou soudci vyloučeni z projednávání a rozhodnutí věci, jestliže se zřetelem na jejich poměr k věci, k účastníkům nebo k jejich zástupcům je dán důvod pochybovat o jejich nepodjatosti. Vyloučení jsou též soudci, kteří se podíleli na projednávání nebo rozhodování věci u správního orgánu nebo v předchozím soudním řízení. Důvodem k vyloučení soudce nejsou okolnosti, které spočívají v postupu soudce v řízení o projednáváné věci nebo v jeho rozhodování v jiných věcech.

Podle § 8 odst. 3 s. ř. s. soudce, který zjistí důvod své podjatosti, oznámí takovou skutečnost předsedovi soudu a v řízení zatím může provést jen takové úkony, které nesnesou odkladu. Předseda soudu na jeho místo určí podle rozvrhu práce jiného soudce nebo jiný senát. Má-li předseda soudu za to, že není dán důvod podjatosti soudce, nebo týká-li se věc předsedy soudu, rozhodne o vyloučení Nejvyšší správní soud usnesením, a jde-li o soudce, Nejvyššího správního soudu, jiný jeho senát.

Integrální součástí práva na spravedlivý proces tak, jak je vymezeno v čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod (dále jen „Listina“) a v čl. 6 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (dále jen „Úmluva“), je garance toho, aby ve věci

rozhodoval nezávislý a nestranný soudce. Nestrannost a nezaujatost soudce je jedním z hlavních předpokladů spravedlivého rozhodování a jednou z hlavních premis důvěry občanů a jiných subjektů v právo a právní stát (čl. 1 odst. 1 Ústavy České republiky).

Nestrannost soudce je především subjektivní kategorií, vyjadřující vnitřní psychický vztah soudce k projednávané věci v širším smyslu (zahrnuje vztah k předmětu řízení, účastníkům řízení, jejich právním zástupcům), o nichž je schopen relativně přesně referovat toliko soudce sám. Pouze takto úzce pojímaná kategorie nestrannosti soudce by však v praxi stěží nalezla uplatnění vzhledem k obtížné objektivní přezkoumatelnosti vnitřního rozpoložení soudce. Kategorii nestrannosti je proto třeba vnímat širě, tedy i v rovině objektivní. Za objektivní ovšem nelze považovat to, jak se nestrannost soudce pouze subjektivně jeví vnějšímu pozorovateli (účastníku řízení), nýbrž to, zda reálně neexistují okolnosti, které by mohly objektivně vést k legitimním pochybnostem o tom, že soudce má k věci určitý, nikoliv nezaujatý, vztah. Vyloučení soudce z projednávání a rozhodování věci má být založeno nikoliv na skutečně prokázané podjatosti, ale již tehdy, jestliže lze mít pochybnost o jeho nepodjatosti. Subjektivní hledisko účastníků řízení o podjatosti může být podnětem k jejímu zkoumání; rozhodování o této otázce se však musí dít výlučně na základě hlediska objektivního (shodně též Ústavní soud ve věci sp. zn. I. ÚS 370/04).

Ústavní soud ve své judikatuře dále vyslovil, že *důvodné pochybnosti o soudcově nestrannosti jsou kategorií objektivní povahy a jako takové musí být založeny skutečnostmi objektivitě soudcovského rozhodování protiřecími, a to natolik, že nikoli z pohledu účastníků řízení, ale v objektivním smyslu ústavně chráněnou nestranností soudcovského rozhodování otřásají* (srov. usnesení Ústavního soudu ze dne 9. 3. 2000, sp. zn. III. ÚS 26/2000).

K vyloučení soudce z projednání a rozhodnutí věci může dojít teprve tehdy, když je evidentní, že vztah soudce k dané věci, účastníkům nebo jejich zástupcům, dosahuje takové povahy a intenzity, že i přes zákonem stanovené povinnosti nebude moci nebo schopen nezávisle a nestranně rozhodovat. Vztah soudce k věci nebo účastníkům, příp. jejich zástupcům, je třeba v daném případě posoudit ze dvou vzájemně se prolínajících hledisek, a to jaká je povaha tohoto vztahu a zda se jedná o zjevně intenzivní (např. bezprostřední, určitým způsobem individualizovaný) vztah (shodně též Ústavní soud ve věci sp. zn. II. ÚS 105/2001).

Z podání zástupce žalobkyně a z vyjádření soudkyně JUDr. Barbary Pořízkové jednoznačně plyne, že jejich vztah v posledních několika letech zdaleka nedosahuje intenzity, která by mohla zakládat pochybnost o nepodjatosti soudkyně, když vzhledem k četnosti kontaktů v poslední době nelze tento vztah označit ani za přátelský.

V běžném denním životě se nedá vyloučit, že se soudci při různých vzdělávacích, kulturních, společenských a jiných aktivitách setkají a seznámí s potenciálními zástupci účastníků řízení, což samo o sobě ještě nelze považovat za důvod pro jejich vyloučení z rozhodování věcí, ve kterých tito zástupci vystupují. Podstatným faktorem při posuzování možné podjatosti takového soudce totiž zůstává zmíněná povaha a intenzita vzájemného vztahu.

Setkala-li se JUDr. Pořízková se zástupcem žalobkyně v posledních devíti letech odhadem toliko třikrát u příležitosti konferencí s daňovou tematikou, nemůže podle názoru čtvrtého senátu Nejvyššího správního soudu tento jejich vztah vyvolat jakoukoli pochybnost o nepodjatosti soudkyně. Zástupce žalobkyně a JUDr. Pořízková se v tomto období vzájemně nevyhledávali a neusilovali o setkání, jejich setkání byla pouze náhodná, způsobená podobnou oblastí profesního zaměření.

Z hlediska povahy vztahu se tedy nejedná o rodinu, přátele, blízké či důvěrné známé, ale o známé v rovině pracovní, kteří se spolu téměř nestýkají, což vypovídá o nízké intenzitě jejich vztahu. Ani jeden z nastíněných předpokladů, zakládajících možnou pochybnost o nepodjatosti soudce, nebyl v případě soudkyně JUDr. Barbary Pořízkové zjištěn.

S ohledem na výše uvedené je zřejmé, že výsledek řízení vedeného u Nejvyššího správního soudu pod sp. zn. 9 Afs 36/2008 nemůže být nikterak ovlivněn vztahem zástupce žalobkyně a JUDr. Barbary Pořízkové, která navíc ani nemá žádný zájem na ovlivňování výsledku či průběhu řízení ve prospěch nebo v neprospěch některého účastníka řízení.

Čtvrtý senát Nejvyššího správního soudu uzavírá, že JUDr. Barbara Pořízková se necítí být podjatá a neshledává ani žádný důvod pro své vyloučení z projednávání a rozhodnutí věci. Její podjatosti nenasvědčují ani jiné skutečnosti, a proto čtvrtý senát Nejvyššího správního soudu rozhodl tak, že soudkyně JUDr. Barbara Pořízková není vyloučena z projednávání a rozhodování věci vedené u Nejvyššího správního soudu pod sp. zn. 9 Afs 36/2008.

P o u č e n í: Proti tomuto usnesení **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 26. května 2008

JUDr. Marie Turková
předsedkyně senátu